

פרק 15 - פעילות פנאי

מקורות

לוח 1: מינהל החינוך, התרבות והספורט

לוח 2: מינהל החינוך, התרבות והספורט

קורא רשום - מתייחס לקוראים שרשומים בספריות כמנויים של אותה ספרייה.
קורא פעיל - מתייחס לכל אדם שהשאל ספר בין אם הוא רשום/מנוי ובין אם לאו.

לוחות 6-8: מינהל החינוך, התרבות והספורט

לוח 3: המוזיאונים המופיעים בלוח

מוזיאונים - מוסדות ציבוריים המוכרים והמוגדרים כמוזיאונים ע"י חוק המוזיאונים. מוזיאונים המופיעים בפרק זה הם מוסדות מלכ"ר הנתמכים ע"י משרד החינוך התרבות והספורט של מדינת ישראל ו/או ע"י מינהל החינוך התרבות והספורט של עיריית תל-אביב-יפו.

לוח 4: התאחדות ענף הקולנוע בישראל

לוח 5: המוסדות המופיעים בלוח, מינהל החינוך, התרבות והספורט

תיאור והסבר

1. ספריות עירוניות

בתי"א-יפו פועלת רשת ענפה של ספריות עירוניות, הפרושה על-פני כל העיר. מספר הספריות הפעילות אשר עמדו לרשות התושבים בסוף 2009 עמד על 21, ומספר הספרים בהן היה כ-971,423 - מספר הספרים הצטמצם במעט בהשוואה לעבר בשל סגירת ספריית בית ביאליק (מוסד, שלאחר שיפוצו הפך למוזיאון בשנת 2009).

בשנת 2009 היו כ-37,600 השאלות ספרים בממוצע לחודש, מספר השאלות גדול מזה שהיה ב-2008 בה היו כ-36,100 השאלות בממוצע לחודש. מספר הקוראים הרשומים (המנויים לספריות העירוניות) לסוף 2009 עמד על כ-31,950 המהווים כ-8% מאוכלוסיית ת"א-יפו. מספר ההשאלות הממוצע לקורא פעיל (קורא שהשאל ספר) עמד על 1.4 ספרים לחודש (לוח 15.2). ספריית "שער ציון - בית אריאלה" הינה הגדולה והמרכזית שבין הספריות העירוניות. בשנת 2009 היא העמידה לרשות הקהל למעלה מחצי מיליון ספרים להשאלה ולעיון. מספר ההשאלות החודשי הממוצע הוא כ-9,400 ומספר הקוראים הרשומים בה עמד על כ-12,400.

בספריית בית אריאלה מספר ספריות ייחודיות הכוללות אוספים חשובים וארכיונים: הספרייה התורנית ע"ש הרמב"ם; ספריית אחד העם ובה ספרי אמנות, ספרי קהילות, ספרות השכלה, וכן הארכיון האישי של אחד העם, וכתבים אחרים; הספרייה למחול וארכיון המחול; מדור העיתונות; ארכיון התיאטרון; והספרייה למוסיקה ע"ש אליס גיטר. מלבדם מתארחים בבית אריאלה הספרייה המשפטית של לשכת עורכי הדין במחוז תל-אביב, והגרפוסק הישראלי ובו אוסף יצירות הדפס מקוריות של אמנים ישראלים הניתנות להשאלה. השרותים המוצעים לקהל, והכוללים שרות השאלת ספרים ושירותי עיון, מלווים במערכת סיוע באיתור מידע למבקרים, וכן שרותי תוכן

אחרים. רוב הספריות העירוניות מספקות גם אפשרות שימוש באינטרנט ובלומדות, אפשרות האזנה והדרכות לתלמידים ופעולות תרבות. רשת הספריות העירוניות כוללת גם את הספריות האזוריות והשכונתיות; רובן מספקות שירותי השאלה ועיון, אפשרות שימוש באינטרנט ובלומדות, אפשרות האזנה והדרכות לתלמידים ופעולות תרבות כגון: שעת סיפור ומפגשים עם סופרים. כמו כן, מתקיימות בספריות תערוכות בנושאים שונים.

2. מוזיאונים

בתחום המוזיאונים, כמו בתחומי תרבות אחרים, מהווה ת"א-יפו מוקד מטרופוליני וארצי - הן בתחום ההיצע והן בתחום הצריכה. מספר הביקורים בכל המוזיאונים בת"א-יפו (ראה/ה הגדרה בסעיף "מקורות" בעמוד הקודם) עמד ב-2009 על למעלה ממיליון איש (1,303,400 מבקרים). נתון זה מצביע על עלייה במספר המבקרים ב-2009 במוסדות אלה, בהשוואה לשנת 2008 בה נרשמו 1,233,802 מבקרים במוזיאוני העיר (ראה לוח 15.3).

עם המוזיאונים הגדולים של העיר נמנה מוזיאון ארץ ישראל-תל-אביב שנוסד ב-1953. בחלקו הגדול הוא ממוקם ברמת אביב על שטח של 140 דונם. למעשה זהו קומפלקס מוזיאוני המקיף את הביתנים ומרכזי הפעילות הבאים: ביתן הזכוכית, ביתן הקרמיקה, ביתן קדמן למטבעות, ביתן נחושתן (מכרות ומתכות בארצות המקרא), ביתן לאתנוגרפיה ולפולקלור, ביתן תל קסילה, מרכז אדם ועמלו, ביתן הדואר והבולאות, פלנטריום המציג שתי תערוכות אורקוליות, גן נופי ארץ ישראל ואתריה, ככר שעוני השמש, אודיטוריום המציג שתי תוכניות אור-קוליות, ביתן לתערוכות מתחלפות, ספרייה לעיון בנושאי ארץ ישראל וחנות המוזיאון. למוזיאון שלוחות נוספות ברחבי העיר, ביניהן מוזיאון לעתיקות ת"א-יפו, היכל העצמאות ומוזיאון ישראל לתיאטרון. עם זאת, נוכח בעיות תקציביות מוזיאון העתיקות נסגר למבקרים.

מספר הביקורים במוזיאון ובשלוחותיו בשנת 2009 עמד על 310,861 ובהשוואה לשנת 2008 נרשמה ירידה קטנה של כ-1.5% במספר המבקרים. בשנת 2009 נפתחו כ-24 תערוכות חדשות במגוון תחומים (תערוכות צילום, תערוכת אומנות בנייר, תערוכת קרמיקה, מטבעות ועוד). במוזיאון מופעלות הפעולות הדרכה לבני נוער ולתלמידים בהן השתתפו כ-55,200 תלמידים.

מוזיאון אחר - מוזיאון תל-אביב לאמנות הינו מוקד מרכזי בתחום האמנות הפלסטית בעיר ובארץ. למוזיאון תערוכות קבועות ומשתנות של אמנות ישראלית ובינלאומית, המתקיימות במשכן המוזיאון בשד' שאול המלך וכן בביתן הלנה רובינשטיין ברח' תרס"ט המוקדש לאמנות מודרנית. נוסף על תערוכות הציור והפיסול, מציג המוזיאון גם תערוכות בנושאי אדריכלות, צילום, עיצוב וכן סרטי וידאו. במהלך 2009, הוצגו 28 תערוכות מתחלפות במשכן בשד' שאול המלך ו-2 בביתן הלנה רובינשטיין. במוזיאון ישנן 5 תערוכות קבע (כולל תערוכת הקבע בגן הפסלים) בהן מוצגים פריטים מ-9 אוספים שונים. מספר המבקרים במוזיאון הגיע בשנת 2009 ל-422,793, בעוד שבביתן הלנה רובינשטיין היו בשנה זו עוד 54,600 מבקרים.

בית התפוצות קנה לעצמו מקום מיוחד לא רק בין מוסדות התרבות של העיר ושל המדינה, אלא גם בעולם היהודי כולו, בתור המוזיאון הראשון לתולדות העם היהודי, המוקדש להצגת חיי היהודים ותרומתם ליצירה ולתרבות האנושית למעלה מ-2,000 שנה. המוזיאון מהווה גם מרכז תרבותי רב גווני בתחום התרבות והאמנות היהודית. בשנה החולפת, כמו בשנים קודמות, התקיימו במסגרת המוזיאון סדנאות, סמינרים, ימי עיון והרצאות ופעילויות בחופשת הקיץ - עבור בני נוער, חיילים והקהל הרחב. נערכות גם תערוכות זמניות על קהילות יהודיות שונות בגולה. בבית התפוצות קיים סינמטק בו מקרינים סרטים על נושאים יהודיים. המבקרים יכולים לצפות בסרטי וידיאו על חיי היהודים בתפוצות - לפי בחירתם. ניתן גם לקבל מידע על אלפי קהילות יהודיות שונות בתפוצות, וכן מידע על שמות משפחה יהודיים, באמצעות מסופי מחשב. המבקרים יכולים להאזין למוסיקה יהודית מתוך מבחר של כ-500 קלטות. בשנת 2009 ביקרו בבית התפוצות, 119,159 איש, מספר דומה לזה שהיה בשנת 2008 (119,270 מבקרים) - חלק מהמבקרים השתתפו בימי עיון, בסדרות ובהרצאות ובפעילויות נוספות שארגן המוזיאון.

נוסף לשלושת המוזיאונים הגדולים: מוזיאון ארץ ישראל-תל-אביב, מוזיאון תל-אביב לאמנות ובית התפוצות, קיימים בעיר מוזיאונים קטנים יותר, אך בעלי ייחוד משלהם. הגלריה האוניברסיטאית לאומנות ע"ש גניה שרייבר באוניברסיטת תל-אביב הוקמה ב-1976. בנוסף לתערוכות המתחלפות היא משמשת מעבדת מחקר לתלמידי אמנות ולסטודנטים המתמחים

במוזיאולוגיה באוניברסיטה. ב-2009 ביקרו בה כ-30,000 איש, מספר מבקרים גבוה במעט בהשוואה ל-2008 בה היו כ-25,000 מבקרים.

המוזיאונים של משרד הביטחון הכוללים את: מוזיאון ההגנה ע"ש אליהו גולומב, מוזיאון האצ"ל, מוזיאון האצ"ל בתש"ח ע"ש עמיחי פאגלין, מוזיאון לח"י ע"ש יאיר שטרן, מוזיאון הפלמ"ח (חדש) ומוזיאון בתי האוסף לתולדות צה"ל. במוזיאונים אלה ביקרו ב-2009 כ-175,000 מבקרים, מהם כ-81,600 ביקרו במוזיאון הפלמ"ח.

במאי 1998, נפתח מוזיאון נחום גוטמן, בבית הסופרים ההיסטורי בשכונת נווה צדק. היצירות לאוסף המוזיאון נתרמו ע"י משפחת גוטמן ובשנת 2009 ביקרו במוזיאון 37,681 איש. המוזיאון מציג כתערוכה מרכזית את עבודותיו של גוטמן. סדרת תערוכות המסע שנעה בין המאה ה-19 לימינו אלה ונסתיימה עם תערוכת זולו וקטלוג מסכם נדיר באיכותו תורמת להדגמת חיוניותו והרלוונטיות של נחום גוטמן גם בימינו אלה. בחודש ספטמבר נפתח האגף החדש והוכפלו שטחי המוזיאון וכן שופרו תנאי התצוגה.

לצד מוזיאון זה פועל בעיר גם מוזיאון "בית ראובן" בו ביקרו כ-22,150 איש. מספר זה מצביע על עלייה גדולה מאד בהשוואה לעבר וזאת כתוצאה מגמר עבודות השיפוץ שהתנהלו במקום ובכל מתחם הרחוב ביאליק בשנתיים האחרונות. באמצע אפריל 2009 נעלה התערוכה האורחת רחבת ההיקף "ואן גוך בתל-אביב" שזכתה לביקורים רבים ולהד תקשורתי והוחזרה תצוגת הקבע הכוללת מבחר מצויירי ראובן שבאוסף המוזיאון. בסוף מאי 2009 נפתחה לקהל תצוגה מיוחדת של אידה רייכר מעשה רקמה של עבודות נדירות ברקמה על-פי ציורי ראובן. התצוגה בגלריה בקומה השנייה, התקיימה במקביל לתצוגת הקבע. בנובמבר 2009 נפתחה התערוכה אבטיחים שהייתה מעין אנתולוגיה של אמנות ישראלית לדורותיה סביב נושא ממוקד, הפעם האבטיח כנושא טעון משמעויות והקשרים בתרבות המקומית. התערוכה לוותה בקטלוג וזכתה לביקורים רבים ולתהודה חיובית במיוחד. במהלך השנה פתח המוזיאון את שעריו לקהל הרחב בחינם במסגרת מספר ארועים: בחול המועד פסח נפתח המוזיאון לקהל בחינם במסגרת פרויקט "פועלים למען תרבות" בחסות בנק הפועלים. המוזיאון נפתח בחינם גם לרגל טקס הכרזת חגיגות המאה לתל-אביב שהתקיים ברחוב ביאליק, בחודש מאי במסגרת "בתים מבפנים" ואירועי "הלילה הלבן", ובחודש ספטמבר במסגרת הפרויקט "אוהבים אמנות". הפעילות החינוכית של המוזיאון נמשכה כרגיל, ובצד ביקורי גני הילדים, כיתות בתי הספר וקבוצות הנוער מחו"ל, נמשכה גם הפעילות העצמית בסדנה להורים וילדים בשבתות.

מוזיאון חדש נפתח בשנת 2009 לרווחת הציבור, מוזיאון "בית ביאליק", מוסד שבעבר שימש לספרייה - במוזיאון זה שוחזר ביתו ההיסטורי של המשורר הלאומי ובמהלך השנה ביקרו בו כ-60,000 מבקרים.

מוזיאונים נוספים בעיר הם: בית בן גוריון (בו היו במהלך 2009 כ-40,000 מבקרים), בית התנ"ך (ב-2009 היו בו כ-11,840 מבקרים), מוזיאון ז'בוטינסקי (כ-11,100 מבקרים ב-2009) ובית הקרן הקיימת (בו היו כ-8,300 מבקרים ב-2009). נוסף על כן, העירייה תומכת במספר גלריות ציבוריות לאומנות פלסטית כגון: "בית האומנים", "סדנאות האמנים", "הגלריה לאומנות חזותית", "המרכז לאומנות עכשווית" ועוד, בהם ביקרו כ-45,000 מבקרים בלמעלה מ-130 תערוכות ועוד כ-60 אירועי אומנות שונים. העירייה סיפקה כ-60 סדנאות ומרחבים ליצירה (כולל מקלטים) בעבור 31 אומנים ובעבור 5 עמותות. כמו כן, בת"א-יפו קיים הריכוז הגדול בישראל של גלריות פרטיות; בעיר פועלות למעלה מ-40 גלריות פרטיות ובהן תערוכות ואוספים לציבור הרחב.

3. אומנויות הבמה

ת"א-יפו משמשת מרכז מטרופוליני וארצי גם בתחומים של מופעי במה לסוגיהם.

3.1 מוסיקה

התזמורת הפילהרמונית הישראלית, שהיא התזמורת הגדולה והוותיקה בישראל, נוסדה בשנת 1936 ע"י ברונסלב הוברמן. התזמורת מופיעה דרך קבע בהיכל התרבות בתל-אביב. בשנת 2009 ערכה התזמורת 104 קונצרטים בעיר (לוח 15.5), ומספר המבקרים בהם עמד על כ-208,500. 37 קונצרטים נוספים נערכו ברחבי הארץ בהם ביקרו 50,800 איש. בשנת 2009 נרשמה ירידה

משמעותית במס' המבקרים בהשוואה לשנים הקודמות, וזה מספר המבקרים הנמוך ביותר שנרשם בחמש-עשרה השנים האחרונות מאז שנת 1996 בה היו כ-195,800 מבקרים.

בת"א-יפו פועלת גם התזמורת הקאמרית הישראלית. מספר הקונצרטים שערכה בעיר בשנת 2009 עמד על 63, מספר דומה לזה שהיה בשנת 2008, בה נערכו 60 קונצרטים. מספר המבקרים בקונצרטים הללו עמד ב-2009 על כ-25,120 מבקרים, מספר גבוה במעט בהשוואה לכ-23,410 מבקרים בשנת 2008. מחוץ לעיר תל-אביב-יפו פעילות התזמורת הקאמרית הסתכמה בכ-31,000 מבקרים בכ-56 קונצרטים.

בשנת 1985 הוקמה האופרה הישראלית החדשה, לאחר סגירתה של האופרה הישראלית (הישנה) ב-1982. ב-1989, לאחר תקופת נדודים, האופרה החלה להופיע באולם "נוגה" המחודש ביפו, שהותאם במיוחד להפקות אופראיות. באוקטובר 1994 חנכה האופרה הישראלית את ביתה החדש במשכן לאומניות הבמה במרכז גולדה, ליד מוזיאון תל-אביב וספריית שער ציון ("בית אריאלה"). בשנת 2009 הועלו 218 מופעים באופרה הישראלית ומספר הצופים הגיע לכ-163,630 איש. הנתונים מצביעים על ירידה בפעילות האופרה בשנת 2009 הן מבחינת המופעים והן מבחינת הצופים, בהשוואה לפעילות שנרשמה בשנת 2008 (321 מופעים וכ-252,700 צופים).

3.2 תיאטרון

בת"א-יפו מרוכזים תיאטרונים ואולמות תיאטרון רבים. הוותיק שביניהם הוא "הבימה", שנוסד במוסקבה ב-1918, ועבר לתל-אביב ב-1931. במהלך שנת 2007 החלה סידרת שיפוצים של בניין התיאטרון, כך שהצגות התיאטרון התארחו באולמות אחרים בעיר. השיפוץ השפיע על מספר ההצגות המועלות ועל מס' המבקרים. השיפוצים המשיכו במהלך שנת 2009 והם צפויים להסתיים בשנת 2010. בשנת 2009 הועלו 890 הצגות ובהן היו 450,000 מבקרים (לוח 15.5). בהשוואה לשנתיים האחרונות, שנים בהן השיפוצים היו בשיאם, הייתה עלייה הן במספר ההצגות והן במספר המבקרים.

גם תיאטרון "הקאמרי" הוא בין התיאטרונים הוותיקים בעיר, התיאטרון נוסד בתל-אביב בשנת 1944. בשנת 2009 נרשם מספר שיא במס' ההצגות - 1,517 הצגות בהן צפו כ-633,200 איש. התיאטרון פועל גם בזירה החוץ עירונית והבין-לאומית והוא העלה ב-2009 כ-749 הצגות, בהן צפו כ-416,845 אנשים מכל רחבי הארץ ובחול.

בין האכסניות הנוספות לפעילות תיאטרונית ותרבותית, תופס מקום חשוב תיאטרון בית לסין, שערך בשנת 2009 729 מופעים באולמות בית לסין ובאולמות אחרים בעיר. סך כל המבקרים בתיאטרון זה הגיע לכ-408,900 איש, נתון מעט גבוה יותר בהשוואה לנתון משנת 2008 בה היו רק כ-400,000 מבקרים.

בשנת 1991 נוסד בתל-אביב-יפו תיאטרון "גשר" ע"י עולים מבריה"מ לשעבר. התיאטרון מציג בעברית, וכבר רכש מקום של כבוד בעולם התיאטרון בארץ. בשנת 2009 הוא ערך 170 מופעים בתל-אביב-יפו, בהם ביקרו כ-87,450 איש, ועוד 128 הצגות עם כ-79,360 צופים ביישובים אחרים. הן מבחינת מספר ההצגות המועלות והן מבחינת המבקרים בהצגות הללו, פעילות התיאטרון במגמת עלייה החל בשנת 2005.

מרכז נוסף לאומנויות הבמה הוא מרכז סוזן דלל למחול ותיאטרון בונה צדק, שנפתח בסוף 1989. בשנת 2009, נערכו במרכז 890 מופעים, ומספר המבקרים במופעים אלו הגיע לכ-132,600 איש. זהו מספר שיא של מופעים, מספר המבקרים דומה לזה שהיה בשנת 2008 בה היו כ-132,500 מבקרים ב-696 מופעים.

בתל-אביב-יפו פועלים גם תיאטרונים הפונים לאוכלוסיות ייחודיות כגון תיאטרון אורנה פורת לילדים ולנוער שב-2009 הועלו תחת קורתו כ-390 הצגות ובהן צפו כ-85,500 בני נוער וילדים (התיאטרון פועל כחלק ממרכז סוזן דלל והנתונים שלו כלולים בנתונים שדווחו על מרכז סוזן דלל לעיל). כמו כן, תיאטרון היידישפיל לדוברי שפת האידיש, הוא תיאטרון ייחודי שהעלה בשנת 2009 75 הצגות בהן צפו כ-22,200 איש (גם תיאטרון זה עורך הצגות מחוץ לעיר - 245 מופעים בהם היו כ-63,400 צופים).

ביפו פועל תיאטרון "הסימטה" בו הועלו 402 הצגות פרינג' שבהן צפו כ-15,900 איש. במסגרת תיאטרון פרינג', בשנת 2009, פעלו בעיר עוד שני מרכזים: בתיאטרון "תמונע" הועלו 381 מופעים עם כ-22,000 צופים, בתיאטרון "צוותא" - 214 מופעים עם כ-12,800 צופים.

3.3 מחול

בעיר פועלות מספר להקות וביניהן: להקת הבלט הישראלי, להקת בת-שבע, אנסמבל בת-שבע, להקת ענבל פינטו, להקת הפלמנקו הישראלית, להקת המחול רינה שיינפלד ועמותת הכוריאוגרפים. חלק גדול מהפעילות של הלהקות מתבצעת מחוץ לעיר. שתי הלהקות הגדולות הן הבלט הישראלי ובת-שבע. הבלט הישראלי הציג בעיר 39 מופעים (מתוך 88 בסה"כ) ולהקת בת שבע הציגה בעיר 103 מופעים (מתוך 240 בסה"כ). מוסד חשוב למחול מופעל על-ידי העירייה והוא מרכז למחול ותיאטרון "ביכורי העתים", בו משתתפים בחוגים השונים תלמידים מבתי הספר בעיר (פירוט בסעיף 5 להלן).

4. קולנוע

מכלל 9,875,855 ביקורים בבתי קולנוע מסחריים בישראל בשנת 2009, 909,247 (9.2%) נערכו בבתי קולנוע בת"א-יפו. בת"א-יפו 25 אולמות להקרנה מסחרית של סרטים, ובהם 4,757 מושבים המהווים 11.4% מכלל המושבים בישראל. בשנים האחרונות (החל בסוף שנות ה-90 ועד שנת 2006) מספר האולמות בעיר היה יציב ועמד על כ-48 אולמות. בשנת 2007 חלה ירידה גדולה במספר האולמות ומספרם ירד ל-31 אולמות (ירידה של כ-35%). בשנת 2009 מספרם שוב ירד באופן משמעותי לכ-25, כלומר צמצום של כ-24%. לאורך השנים, מספר המבקרים בבתי הקולנוע בעיר נמצא בירידה מתמדת - לפני כשני עשורים, בשנת 1990, מספר המבקרים עמד על כ-4 מיליון בעוד שבשנת 2009 מספרם היה קטן ממיליון צופים, כלומר משנת 1990 ועד שנת 2009 חלה ירידה של כ-77% במספר המבקרים בבתי הקולנוע בעיר. מגמה זו מתקיימת גם בישראל, אם כי היא מתונה יותר - משנת 1990 עד שנת 2009 חלה ירידה של כ-9% במספר המבקרים בבתי הקולנוע בישראל.

אחד המפעלים התרבותיים המיוחדים והמעניינים בעיר הוא הסינמטק הישראלי. תפקידו לסייע בהעמקת התודעה האומנותית של ענף הקולנוע ולחנך קהל מכל הגילים לאהוב ולהבין תחום זה. פעילותו של הסינמטק הישראלי כוללת בין היתר: הקרנת סרטי איכות; קורסים שונים וביניהם סדנאות לאנימציה; ימי קולנוע לתלמידי בתי ספר, ארגון פסטיבלים ואירועים מיוחדים וכן מתן שירותי ספרייה. בשנת 2009 הוקרנו בסינמטק 3,484 סרטים ומספר הצופים עמד על 308,308; מספר המנויים בשנת 2009 עמד על כ-3,495. הספרייה של הסינמטק שירתה בשנת 2009 כ-4,000 איש. בסינמטק התקיימו בשנת 2009 סדרות מיוחדות בשיתוף עם גופים חיצוניים כגון: האוני' פתוחה, "קתדרה" ועוד. רוב הסדרות הנ"ל מהוות גם השתלמויות לצורך קבלת גמול. הסינמטק קיים מספר רטרופקטיבות ליוצרים מן העולם והקרנות סרטים של מדינות שונות (אנגליה, צרפת, אירלנד ועוד). כמו כן, בסינמטק קויימו מס' פעילויות ייחודיות כגון: מועדון טרום בכורה, מוסיקה וקולנוע, קמפוסנימה, ביוגרפיות קולנועיות, פילוסופיה וקולנוע, מועדון הסרט המופרע ועוד. הסינמטק מפיץ ומוציא לאור את כתב העת "סינמטק", היחיד בארץ לענייני קולנוע בתפוצה של 5,000 עותקים. בשנת 2009 התקיימו בסינמטק, בשיתוף עם עיריית ת"א-יפו, פסטיבלים שונים שזכו להצלחה רבה, ביניהם: ג'אז בלוז וידאוטיף, פסטיבל אנימציה, הפסטיבל הבינלאומי החמישי לסרטי ילדים, דוקאביב, "איקון", פסטיבל מדע בדיוני, פסטיבל קולנוע גאה, והשנה הושק פסטיבל חדש "אפוס - לתרבות ולאומנות".

5. חינוך משלים ופעולות תרבות עירוניות

עיריית תל-אביב-יפו מפעילה רשת רחבה של מוסדות לחינוך משלים ולפעילות חברתית ותרבותית, הפרושים על פני העיר כולה (לוחות 15.6-15.8). בשנת 2009, פעלו במסגרת זו מרכזים קהילתיים (18 מוסדות), מרכזי ספורט, מתחמי קאנטרי קלאב ועוד. בסך הכל השתתפו בפעילויות השונות במוסדות העירוניים הללו כ-74,300 תושבים.

מוקד פעילות עיקרי הוא המרכזים הקהילתיים - מספר המשתתפים בחוגים במרכזים הקהילתיים עמד בשנה זו על כ-28,480. מבין המשתתפים בחוגים במוסדות אלה ב-2009, כ-36% עסקו בספורט, כ-17% בתחום הלימודי (מחשב, תקשורת ושפות), כ-12% בפעילות חברתית, כ-9% במחול, כ-8% במוסיקה, כ-3% ביצירה, כ-1% בדרמה ועוד כ-13% בפעילויות מגוונות אחרות. 30% מכלל המשתתפים ב-2009 ביקרו במרכזים קהילתיים בעבר הירקון (רבעים 1,2), 28% מהמשתתפים

ביקרו במוסדות בדרום מזרח העיר (רובע 9), כ-33% ביפו, נוה שאנן וסביבת התחנה המרכזית (רבעים 7 ו-8) ועוד כ-9% בצפון העיר (רובע 4).

בתש"ע הפעילה תנועת הנוער של הצופים, כחלק מהפעילות של החינוך העירוני המשלים לילדים, לנוער ולקהילה, 19 שבטים, מהם 3 דתיים ו-2 צופים-ים. מספר החניכים בשבטים הללו עמד על כ-8,500. למעלה מ-80% מהחניכים משתייכים לשבטים מצפון העיר ועבר הירקון. תנועת הנוער השנייה בגודלה היא תנועת הנוער העובד והלומד ובה שותפים כ-3,500 חניכים. יש לציין כי בעיר פעילות גם כיתות צופי ים (58 כיתות עם 1,726 חניכים) וכן בשנים האחרונות קמה תנועת נוער חדשה (נת"יב - נוער תל-אביב-יפו בקהילה), ובה כ-1,500 צעירים וצעירות הפעלים במגוון תחומים חברתיים וקהילתיים בעיר.

חלק נכבד מהפעילות בחינוך העירוני המשלים, מכוון להענקת חינוך למבוגרים (לוח 15.9) פעילות המתרחשת במרכזים הקהילתיים, באולפנים ובמוסדות עירוניים נוספים ברחבי העיר. המסגרות העיקריות שהופעלו בתחום זה בתש"ע (2009/10) הן: מרכזי תהילה (תוכנית השכלה ייחודית למבוגרים) - כ-300 משתתפים ב-4 מוסדות; הנחלת הלשון באולפנים לעברית - ב-3 מוסדות כ-4,000 לומדים; תיכון ערב והכנה לבגרות - 1,200 תלמידים; 4 קמפוסים ללימודים רב תחומיים בהם למדו כ-600 איש; תרבות תורנית ושיעורי יהדות לכ-370 משתתפים ב-8 מוסדות.

חלק מהחינוך העירוני המשלים מתקיים באמצעות חילופי המשלחות הבינלאומיות. בתש"ע יצאו לחו"ל 16 משלחות בהן השתתפו 262 איש, ונתקבלו מחו"ל 21 משלחות בהן 300 משתתפים. המשלחות מתמקדות בארבעה סוגי פעילות: 1. המשלחות העירוניות לפולין; 2. חילופי משלחות עם ערים תאומות; 3. תוכניות בחסות האיחוד האירופי - היורומד; 4. קבוצות ייצוג בתחומי האומנות והספורט.

מינהל החינוך, התרבות והספורט בעיריית ת"א-יפו הפעיל במסגרת החינוך המשלים לילדים בתש"ע 25 מקהלות וחבורות זמר עם 460 משתתפים; 16 תזמורות עם 685 נגנים; 68 להקות מחול עם 3,050 רקדנים ובנוסף מספר קבוצות תיאטרון לילדים, נוער ומבוגרים - 66 קבוצות עם 907 משתתפים. מוסד המופעל על-ידי העירייה הוא מרכז למחול ותיאטרון "ביכורי העתים" בו משתתפים בחוגים השונים תלמידים מבתי הספר בעיר. מרכז למחול "ביכורי העתים" הינו מוסד תרבות בעל מוניטין רב, במיוחד בתחום המחול ובו בית ספר למחול מן הגדולים, שבו מוכשרים רקדנים ללהקת "מוזע" - להקת מחול מקצועית וכן, ללהקת נוער לריקוד מודרני.

בעירייה קיימת מינהלת סל תרבות הפועלת לעידוד הצריכה התרבותית בקרב התלמידים על-ידי מכירת כרטיסי הנחה להצגות בתיאטרונים הרפרטואריים, למופעי התרבות בעיר, למוזיאונים ולקולנוע. במהלך שנת 2009 כ-28,300 תלמידים בגני ילדים ובבתי הספר בעיר (ממלכתיים עבריים, ממלכתיים דתיים, חינוך מיוחד וערבי) קיבלו את סל התרבות המוצע ע"י מינהלת סלי התרבות בעירייה: כ-7,000 ילדים מגני הילדים הרגילים והמיוחדים ועוד כ-21,300 ילדים מהחינוך היסודי הרגיל והמיוחד. בסך הכל המנהלת הפיצה למעלה מ-115,000 כרטיסים מוזלים בקרב התלמידים - יש לציין שבשל אירועי 100 שנה להיווסדות העיר המנהלת הפיצה יותר כרטיסים מדרך כלל.

המחלקה למופעים של העירייה עוסקת בארגון אירועים במגוון רחב של נושאים, במיוחד בחגים ובתקופת הקיץ. המופעים המרכזיים בשנת 2009, שבהם השתתפו למעלה מ-70,000 איש היו: שבוע הספר העברי, צלילי קיץ, מופע פתיחה שנת המאה, לילה לבן פי מאה, אופרה בפארק - לה סקאלה ועוד. בסך הכל, במהלך 2009 התקיימו ברחבי העיר למעלה מ-60 אירועים ובהם השתתפו למעלה מ-720,000 אנשים. מספר האירועים גבוה ממספר האירועים שהיו בשנת 2008 (51 אירועים), עם זאת מספר המשתתפים הצטמצם בשל אי קיומם של אירועים שבעבר התקיימו ברחבי העיר שהתאפיינו במספר רב של משתתפים כגון: פסטיבל "טעם העיר", מרוסיה באהבה, פסטיבל "עיר הבירה" ועוד.

לקונסרבטוריון הישראלי למוסיקה ע"ש אריסון תפקיד כפול: מתן חינוך מוסיקלי לילדים ובני נוער מגיל 4 עד 18, ופעילות מוסיקלית המכוונת לכלל התלמידים והתושבים בעיר. מספר התלמידים בקונסרבטוריון עמד על כ-550. מתוכם 33% למדו נגינה בפסנתר, כמו כן בלטה קבוצת המנגנים בכינור (כ-11%) וכן קבוצת השרים במקהלה (כ-7%). כמחצית מהתלמידים בקונסרבטוריון הם בגילאי הגן וביה"ס היסודי.

בתחילת 1998 פתח את שערו בית השחמט ע"ש סול וסיסי מרק במשכנו ברמת אביב. מרכז השחמט משמש כמועדון חברתי ומאפשר פעילות חופשית לנוער, מבוגרים וגימלאים. המרכז מהווה גם אכסנייה לאקדמיה לשחמט ע"ש קספרוב וכן לאיגוד השחמט הישראלי. במוסד זה משחקים שחמט 540 ילדים. בית השחמט פועל גם במוסדות חינוך בעיר בהם מארגן קבוצות לימוד ונבחרות שחמט. נוסף על כך, במרכז השחמט מתנהלת פעילות תרבותית ענפה: תערוכות ציורים של ילדים, חוגים ספרותיים, ערבי מוסיקה וקונצרטים וכיו"ב.

6. ספורט ונופש פעיל

בת"א-יפו היו בשנת 2009 למעלה מ-7,000 ספורטאים ב-462 קבוצות ספורט ייצוגיות המאוגדות ב-51 אגודות ספורט (מהן 27 קבוצות ספורט נכים) ברמה הלאומית, הארצית, ליגה א', ב', ג', נוער ונערים. הקבוצות פועלות ב-36 ענפים כאשר הענפים הפופולריים בעיר הם: כדורגל, כדורסל, כדור-יד, ג'ודו, אומנויות לחימה, אתלטיקה קלה, טניס ושייט. בעיר יש כ-825 מתקני ספורט הכוללים היכלי ספורט ואיצטדיונים, אולמות ספורט, מגרשים, בריכות שחיה, חדרי כושר ומסלולי כושר. בעיר ישנם בסך הכל כ-250 אתרים בהם מתבצעת פעילות ספורטיבית מגוונת. בעשור האחרון הושקעו למעלה מ-350 מיליון שקלים בפיתוח, שיפוץ ובניית מתקני הספורט בעיר.

מספר המינויים בקאנטרי הקהילתיים הסתכם בכ-17,150 איש. בקורסים ללימוד לשחייה השתתפו כ-5,400 שוחים ב-10 בריכות עירוניות ברמת מתחילים, בינוניים ומתקדמים לילדים מגיל 5 עד לבוגרים בגיל 60. סך כל הכניסות לבריכות השחיה העירוניות עמד על כ-2.8 מיליון איש.

216 גני ילדים משתתפים בפרוייקט "לגדול ספורטיבי", פרויקט שחושף את הילדים לפעילות ספורטיבית ולחשיבותה בחיי היום-יום ומשתתפים בהם כ-6,700 ילדים. ב-15 בתי-ספר קיימים מועדוני ספורט בית-ספריים בהם השתתפו בשנת 2009 כ-550 תלמידים. ב-40 בתי ספר נוספים מתקיימת פעילות העשרה ספורטיבית ובה משתתפים כ-4,000 תלמידים. ב-5 בתי ספר ישנן 15 כתות ספורט. בין בתי הספר בעיר מתקיימות מדי שנה אליפויות ספורט עירוניות, בהן משתתפים כ-20,000 תלמידים ותלמידות. במרכזי הספורט ברחבי העיר השתתפו 8,500 ילדים נוער ובוגרים. בשנת 2009 התקיימה בעיר ריצת המרתון המסורתית ובה השתתפו כ-10,000 איש מקרב תושבי העיר ומערים אחרות.

7. קרן יהושע רבינוביץ לאמנויות - תל-אביב

הקרן נוסדה בשנת 1970 במטרה לתרום להעשרת חיי התרבות והאמנות בעיר תל-אביב-יפו. הקרן פועלת בשיתוף עם המכון למחזאות ישראלית, תומכת בפרס תיאטרון הפרינג' ומקיימת שותפות עם תיאטרון בית לסין במפעל לעידוד המחזה הישראלי המקורי. כמו כן, מחלקת הקרן שורה של פרסים: פרס ע"ש שוש אביגל במסגרת בית הספר למשחק יורם לוינשטיין בשכונת התקווה בעיר, פרס ע"ש ניסים עזיקרי במסגרת התיאטרון, פרס השחקן המצטיין ע"ש שמוליק סגל בתיאטרון הבימה, פרס תרגום ע"ש עדה בן נחום בתיאטרון בית לסין, פרס הבמאי ע"ש יוסף מילוא בתיאטרון הקאמרי של תל-אביב-יפו. הקרן שותפה לארגון ערבי תרבות בסינמטק תל-אביב יחד עם פורום היוצרים הדוקומנטריים.

לקרן מפעל משותף לפרוייקטים באמנויות בשיתוף עם המחלקה לאמנויות בעיריית תל-אביב-יפו. במסגרת מפעל זה ניתנו 40 מענקי תמיכה לאמנים בתחומי האמנויות השונים.

להלן תחומי הפעילות העיקריים של הקרן:

בתחום הספרות והשירה: הקרן מקיימת, בשותפות עם הוצאת הספרים הקיבוץ המאוחד, מפעל להוצאה לאור של ספרי שירה בשם "ריתמוס" ומפעל להוצאה לאור של ספרים בתחום המחקר הספרותי בשם "מושג". כמו כן, לקרן מפעל משותף לתרגום ספרי מופת עם הוצאת "ידיעות אחרונות - משכל" וכן מפעל להוצאה לאור של מחזות נסים אלוני. הקרן סייעה לקיום המגזין לספרות "פותחים ספרים", לערבי ספרות ושירה בתיאטרון צוותא בתל אביב, ולערבי ספרות בבית ציוני אמריקה ובתיאטרון הקאמרי של תל אביב.

בתחום המחול והמוסיקה: ניתנו הקצבות ומענקים ל-21 הפקות של להקות מחול וכוריאוגרפים.

בתחום המוסיקה: ניתנו הקצבות הן כמענקים למלחינים בודדים והן כהשתתפות בהפקות ובאירועים מוסיקליים שונים. בתחום זה סייעה הקרן להפקת כ-23 יצירות מקוריות ישראליות.

בתחום האומנות הפלסטית: הקרן מסייעת בפרוייקטים רבים בתחום האומנות הפלסטית וכן תמכה בהפקת 24 קטלוגים לתערוכות של יוצרים.

בתחום התיאטרון הניסויי (פרינג'): במסגרת מת"ן (מרכז תיאטרון ניסויי), תמכה הקרן בהפקת 56 הפקות תיאטרון פרינג'.

פרוייקט קולנוע: פרויקט הקולנוע של הקרן הוא היום קרן הקולנוע הגדולה במדינה והוא תומך בהפקת סרטים עלילתיים באורך מלא, דרמות לטלוויזיה, סרטי תעודה, סרטי גמר של סטודנטים וסרטים ניסיוניים. הקרן תומכת בכ-60 סרטים בתחומים השונים מדי שנה. סרטיה זוכים להצלחה ניכרת בפסטיבלים בארץ ובחו"ל ואיכותם מקבלת הערכה נאותה ע"י מבקרי הקולנוע.

קרן סיוע לאמנים במצוקה: במסגרת הקרן ובניהולה פועלת קרן לסיוע לאמנים במצוקה בשיתוף מינהל התרבות ומפעל הפיס. בשנת 2009 זכו לתמיכה במסגרת זו 94 יוצרים בתחומי האמנויות השונים.